

A hagyományos (modern) és posztmodern regionális politikák jellemzői

2. előadás

Regionális politika

Dr. Rechnitzer János
egyetemi tanár

Dr. Rechnitzer János

A tradicionális regionális politika jellemzői 1.

1. Mennyiségi növekedés, minták átültetése a problematikus térségekbe, siker a mennyiségi változókkal mérve
2. Társadalmi, ökológiai tényezők elhanyagolása
3. Munkaerő és a tőkemobilitás ösztönzése: tőkejuttatások, munkaerő minőségi és strukturális elemeinek
4. A regionális források lefőlzése: nyersanyagok, természeti kincsek, szakképzetlen munkaerő
5. Egyoldalú foglalkoztatási szerkezet: specializált régiók rugalmatlan munkaerő, stabilnak vélt munkahely
6. A vállalati (irányítási) funkciók térbeli átrendeződése: centrum térségekben koncentráldott az irányítás, fejlesztés

Dr. Rechnitzer János

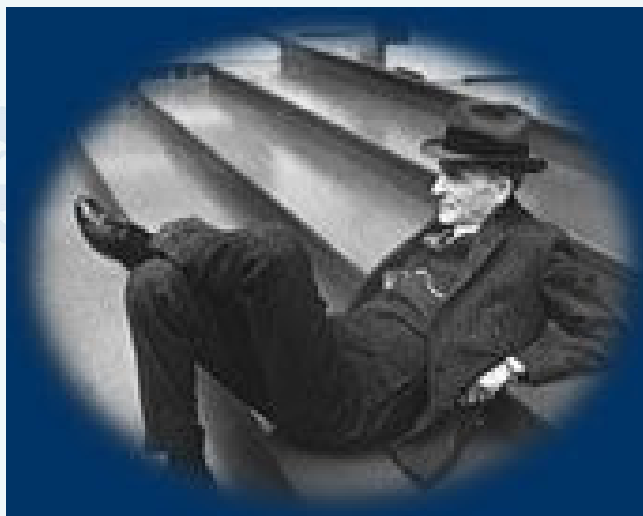

A tradicionális regionális politika jellemzői 2.

7. Növekvő igény a régió kívüli források iránt: központi támogatás, befektetők
8. A problémák áthelyezése a periférikus térségekbe: kitelepülése, életciklus
9. A „nagyrendszerek” támogatása, regionális centralizáció: közszolgáltatás
10. A gazdasági és politikai döntéshozatal méreteinek növekedése: nehezen átlátható és befolyásolható (politikai és fejlesztési) intézményrendszer
11. A regionális adottságok elhanyagolása: központi politika elhanyagolja a belső erőforrásokat, munkamegosztásba való gyenge részvétel
12. Állami dekoncentrált szervek végzik a fejlesztést, ami lényegében ágazati fejlesztési programok, nem regionális fejlesztési stratégiák, rugalmatlanság.

Dr. Rechnitzer János

Henry Ford 1863-1947.

Forrás: www.hfmgv.org

Dr. Rechnitzer János

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Henry Ford idézetek

- „Mivel a gondolkodás a létező legnehezebb munka, csak igen kevesen foglalkoznak vele.”
- „A siker annyit jelent, hogy az ember épp azokkal a képességekkel rendelkezik, melyekre egy adott pillanatban szükség van.”
- „Az üzlet, amely egyedül csak pénzt hoz, nem jó üzlet.”
- „Mindent jobbá lehet tenni annál, ahogy eredetileg megcsinálták.”
- „A legtöbb ember több időt és energiát fordít arra, hogy kerülgesse a problémákat, mint arra, hogy megragadja és megoldja őket.”
- „Akár azt gondolod, hogy képes vagy ár, akár azt, hogy nem – mind a két esetben igazad van.”
- „Autómat mindenki a kívánt színben vásárolhatja meg, amennyiben a kívánt szín a fekete.”

Dr. Rechnitzer János

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Henry Ford T modellje, 1908.

Forrás: www.hfmgv.org

Dr. Rechnitzer János

Rouge Plant, Michigan (USA), 1930.

6,9 millió négyzetláb alapterület
81 ezer foglalkoztatott,
építési költség: 269 millió dollár

Forrás: www.hfmgv.org

Dr. Rechnitzer János

A fordizmustól a poszt-fordizmusig I.

FORDIZMUS	POSZT-FORDIZMUS
	<u>IDEOLÓGIA</u>
<ul style="list-style-type: none"> - fogyasztói társadalom - modernizmus - szocializáció - szerkezeti változások 	<ul style="list-style-type: none"> - az egyénekre épülő társadalom - posztmodernizmus - individualizáció - sajátosság és alkalmazkodás
	<u>ÁLLAM</u>
<ul style="list-style-type: none"> - szabályozás - merevség - központosság - nemzetközi stabilitás - a piac közvetett szabályozása (ár- és bérpolitika) - az innovációt és a K+F tevékenységet a vállalkozások finanszírozzák - közös tanácskozások - gondoskodó állam (a javak társadalmisítása) 	<ul style="list-style-type: none"> - dereguláció és újra szabályozás - rugalmasság - decentralizáció - nemzetközi instabilitás - a piac közvetlen szabályozása (közös parancsok) - az innovációt és a K+F tevékenységet az állam finanszírozza - elkülönülés és individualizáció - liberális állam (a közös javak privatizációja)
	<u>MUNKA</u>
<ul style="list-style-type: none"> - a munka vertikális szervezése - specializáció - bürokratikus hierarchia - egyedi feladatok - egységesített fizetés - rövid fejlődés - a munkások felelősségének alacsony foka - foglalkoztatottsági biztonság 	<ul style="list-style-type: none"> - a munka horizontális (munkacsoportonkénti) megszervezése - sokoldalúság - a személyes előrehaladás rendszere - összetett munkakörök - személyre szabott fizetés - hosszú fejlődés - a felelősség magas foka (kölcsonös felelősség) - változó foglalkoztatottsági biztonság

Forrás: Benko, G. 1992.

Dr. Rechnitzer János

A fordizmustól a poszt-fordizmusig II.

FORDIZMUS	POSZT-FORDIZMUS
<u>TERMELES</u>	
<ul style="list-style-type: none">- tömegtermelés- szabványosítás/uniformizáltság- vertikális integráció (néha horizontális)- készlet halmozok és jelentős tartalékok- a termelés export ellenőrzése- a termelés a rendelkezésre álló erőforrásokhoz igazodik- a költségek csökkentése a fizetések ellenőrzésével	<ul style="list-style-type: none">- termelés kis mennyiségekben- rugalmas termelés/változatosság- vertikális integráció- tartalékok hiánya- a minőség integrált ellenőrzése- a termelés az igényekhez igazodik - stratégiai tervezés, termelés hosszú távú alakítása
<u>TÉR</u>	
<ul style="list-style-type: none">- a regionális munkaerőpiacok homogenizációja (a piacok térbeli megosztottsága)- funkcionális térbeli decentralizáció- a társadalmi terek használatának polarizációja	<ul style="list-style-type: none">- helyi munkaerőpiacok diverzifikációja (a piac társadalmi megosztottsága)- agglomeráció és térbeli koncentráció- az (urbánus) tér társadalmi szelektív felhígulása

Forrás: Benko, G. 1992.

Dr. Rechnitzer János

Kínálatorientált regionális politika jellemzői A „beton” stratégia, az eredmény gyors és rövid távú

- komparatív gazdasági előnyök fejlesztése
- termelői és fogyasztói infrastruktúra fejlesztése
- elérhetőség biztosítása
- termelést kiszolgáló létesítmények telepítése
- a gazdasági egység letelepedését ösztönző különféle kedvezmények biztosítása

Gondok, alkalmazási nehézségek

- erőltetett infrastruktúra fejlesztés (pl. ipari parkok)
- nem integráns gazdasági szerkezet (pl. telephelyi ipar)
- egyoldalú foglalkoztatási szerkezet (pl. kimerülő munkaerőforrások)
- források (támogatások) lefőlözése (pl. helyi adókedvezmény véges)
- társadalmi, területi sajátosságok negligálása (pl. környezeti konfliktus)

Alkalmazás

- átmeneti gazdaságokban a fejlődési központok aktivizálása, illetve a periférikus térségek gyorsított feltárása
- időszaki megoldás, válságkezelésre alkalmas

Dr. Rechnitzer János

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Ipari Park, Győr

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Audi Hungária, légifelvétel

Dr. Rechnitzer János

Audi TT gyártás

Keresletorientált regionális politika jellemzői A „lágý” stratégia, eredmény tartós és hosszú távú

- a belső adottságok feltárása, azok aktivizálása a piaci rendszerek által
- a terület, mint rendszer értelmezése, új típusú szereplői együttműködések megteremtése
- a működés egyre szélesebb feltételei rendszereinek létrehozása
- a területi versenyképesség feltételeinek kialakítása

Az új típusú terület-szervezési rendszerek

- agglomerációs hatások (pl. koncentrált erőforrás hasznosítás)
- innovációs milió (pl. tudás, lokális környezet, helyi politika)
- hálózatok (pl. helyi/regionális együttműködések, belső kapcsolatok)
- klaszterek és szinergiák (pl. beszállítói rendszer, új szolgáltatások)

Alkalmazás feltételei

- a területi és a központi szerepek egyértelmű megosztása, decentralizáció
- helyi/regionális stratégia és megvalósító menedzsment széles skálája
- új típusú horizontális, vertikális és térbeli partneri viszonyok

Dr. Rechnitzer János

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
JOG- ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

INNONET, Győr

Dr. Rechnitzer János

Kutatóközpont, Karlsruhe

Poszt(poszt)modern regionális politikák

•Endogén erőforrások hasznosítása

helyi aktivitás, belső erőforrások feltárása, új típusú együttműködések kialakítása; közösségi aktivitás erősítése, KKV szektor fejlesztése, kulturális identitás

•Innováció-orientált regionális politika

kutatás-fejlesztés erőterbe kerülése, innovációs környezet alakítása, KKV szektor fejlesztése; nagyobb közösségi szerepvállalás, intézményi rendszerekben (ügynökség), finanszírozásban,

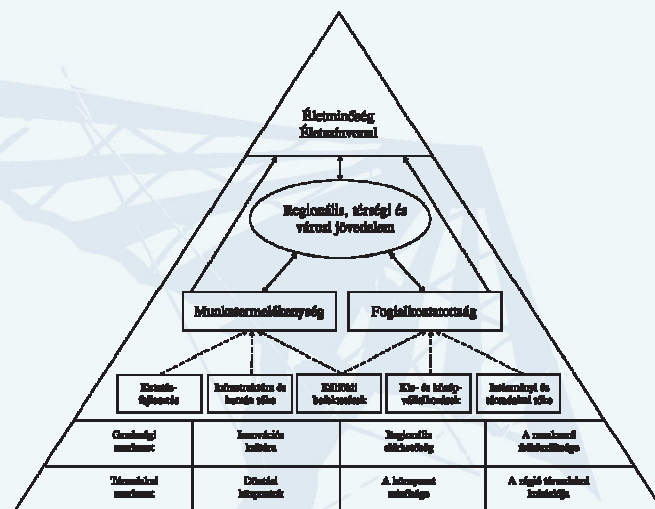
•Tudás-régió

tudás, szellemi erőforrások a fejlesztés alapja, új típusú aktivizálás, ennek az intézményrendszerének a fejlesztése (egyetem, képző helyek), tudás transzferek kiépítése (felnőttképzés, vállalati egyetem)

Dr. Rechnitzer János

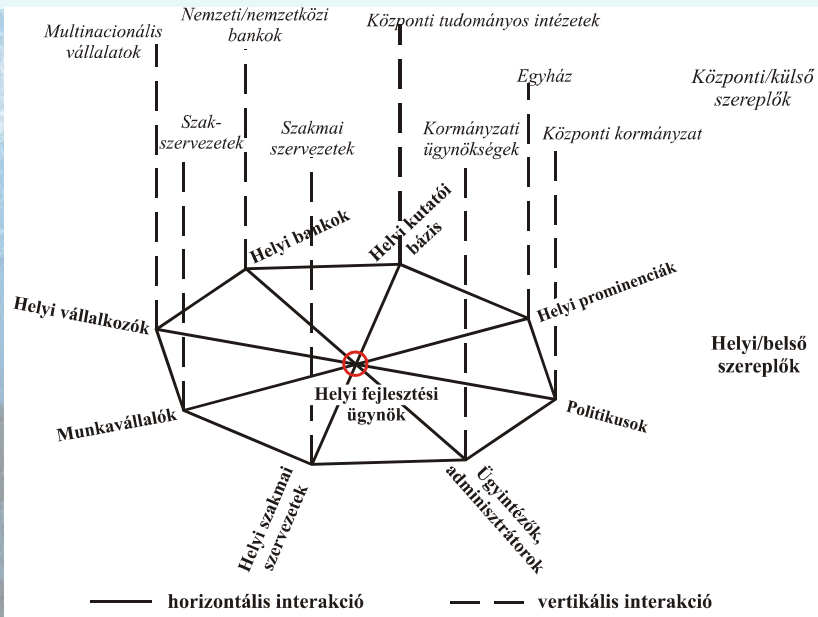
A régiók, térségek és városok versenyképességének piramismodellje

Forrás: Lengyel, 2000.

Dr. Rechnitzer János

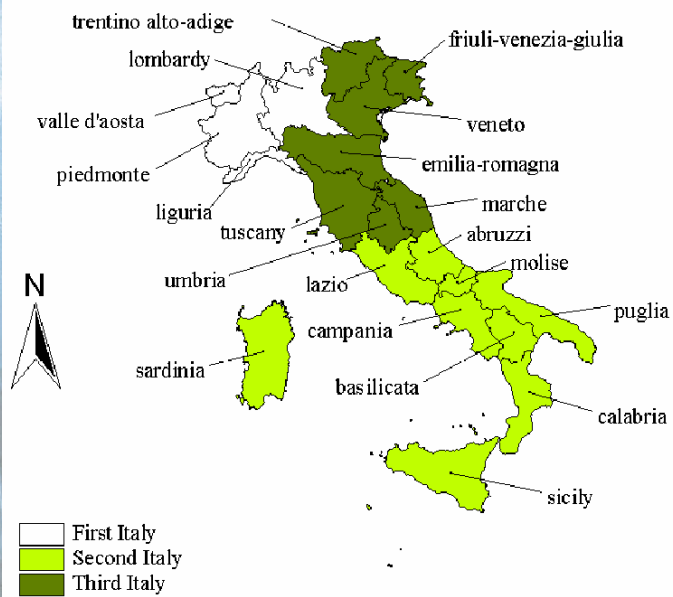
A helyi fejlődés fontosabb szereplői és interakciós mintái

Forrás: Stöhr, 1990.

Dr. Rechnitzer János

Első, második és harmadik Itália

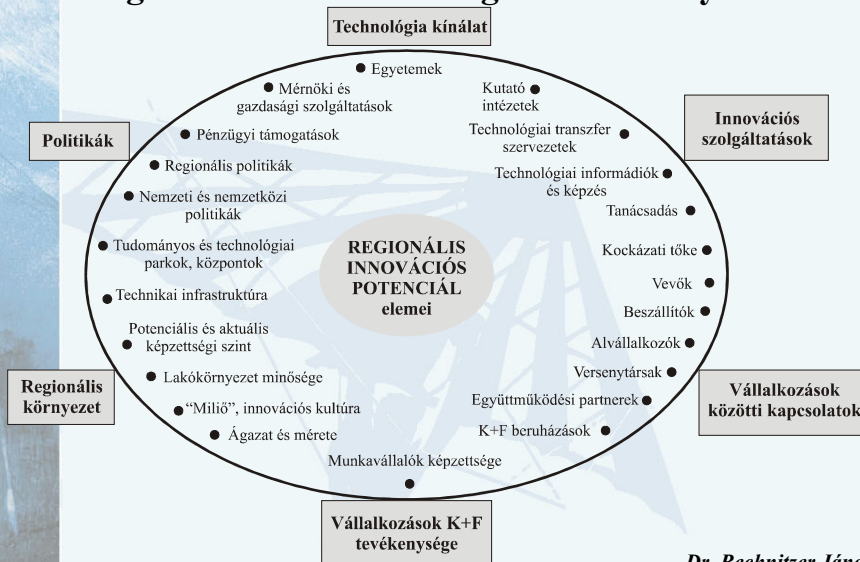

Forrás: Boschma, <http://econ.geog.uu.n>

Dr. Rechnitzer János

A regionális innovációt meghatározó tényezők

Forrás: Koschatzky 1997 alapján Dőry 1999.

Dr. Rechnitzer János

A belső és a külső tanulás formái

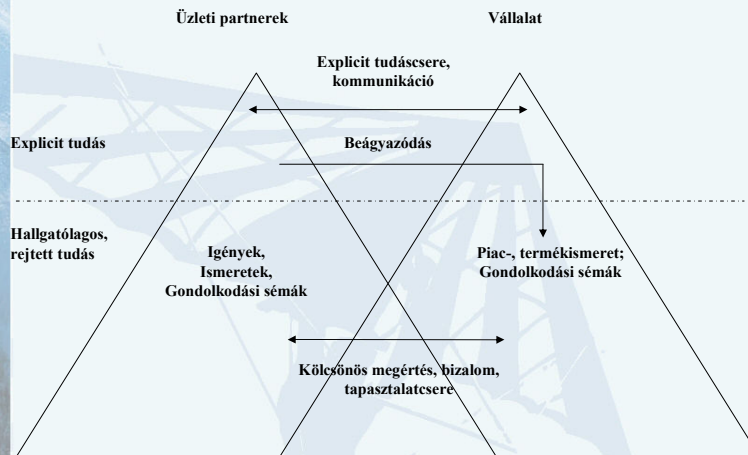
<i>Belső tanulás</i>	<i>Külső tanulás</i>
<ol style="list-style-type: none"> 1. tanulás a fejlesztések során, 2. tanulás a tesztelések során, 3. tanulás a termelés során, 4. tanulás a projektek megvalósítása során, 5. tanulás a kudarcok elemzéséből, 6. tanulás vertikálisan integrált vállalkozásoktól. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. tanulás a beszállítókkal/-től, 2. tanulás a felhasználókkal/-től, 3. tanulás a tudományos technológiai infrastruktúrával/-től, 4. tanulás a szakirodalomból, 5. tanulás a versenytársak (re)akcióiból, 6. tanulás felvásárlás(ok) és új munkatársak segítségével, 7. tanulás horizontális együttműködésekben.

Forrás: Lengyel, 2005.

Dr. Rechnitzer János

Külső elemek felhasználása a tudásteremtésben

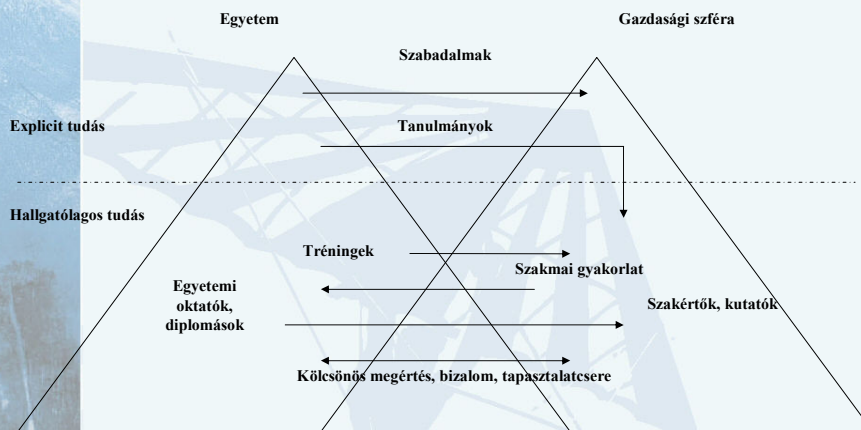

Forrás: Nonaka-Toyama-Konno, 2000.

Dr. Rechnitzer János

Az egyetem és a gazdasági szféra közti tudásáramok

Forrás: MTA RKK NYUTI, Lengyel B. alapján, 2004.

Dr. Rechnitzer János

A modern és a posztmodern regionális politika főbb meghatározói

Jellemzők	Modern	Posztmodern
Alapvető irányultság	Dichotom/kettősség (fejlett/elmaradott)	Többoldalú (különböző regionális szerkezeti hiányosságok)
Stratégia jellege	Regionális növekedés	Regionális innováció
Szervezeti forma	Centralizált, államilag irányított és támogatott	Decentralizált, lokális és regionális szint szerepe meghatározó
Szemléletmód	Interregionális újraelosztás	Belső regionális források mobilitása
Főbb fejlesztési irányok	Anyagi tőke Növekedés (mennyiségi tényezők) Feldolgozóipar	Információ, innováció, technológia Flexibilitás (minőségi elemek) Szolgáltatások, ágazatok közötti kapcsolatok
Beavatkozási területek	Projektok Néhány nagyvállalat és projekt Földrajzilag lehatárolt probléma térség "Tervezett" növekedési centrumok	Programok Kis- és középvállalkozások és programok sokasága Gyorsan változó, folyamatosan alakuló probléma térség "Spontán" helyi forrás mobilitás

Forrás: Stöhr, 1989.

Dr. Rechnitzer János

Köszönöm a figyelmet!

Dr. Rechnitzer János